Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

γάμου. Λέγεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχιζόντων νὰ φιλονικοῦν) Χουλιαρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀναμίγω* **1 β** καὶ *ἀναπήζω* **1**.

2) Ὑπενθυμίζω τι Ἤπ.(Ζαγόρ.): *Μὴ μ' τ' ἀναπουπιάν'ς!* Συνών. *ἀναγορεύω* **2**, *ἀναγορίζω*. **3)** Ὑπενθυμίζω γενομένην ὑπ' ἐμοῦ εὐεργεσίαν εἰς τὸν εὐεργετηθέντα συνήθως πρὸς ὀνειδισμὸν ἢ μετά τινος δυσανασχετήσεως Ἤπ. (Ζαγόρ.): *Μόδουκις μιὰ φουρὰ μιὰ λίρα κὶ κάθι μέρα μ' ἀναπουπιάν'ς.* || Ἆσμ.

Παίρνου τ' ἀλεύρι δανεικὸ κι ἀναπουπιασμένου.

Συνών. *ἀναγογγύζω* **1**.

ἀναπόπιασι ἡ, Ἤπ. *ἀναπόπιασ'* Ἤπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀναποπιάνω*.

Ὑπόμνησις τῆς πρός τινα γενομένης εὐεργεσίας.

***ἀναπορειάζω,** *ἀναπορκάζω* Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ ρ. **πορειάζω<πορειά*.

Ἐπισκευάζω φράκτην ἀγροτικοῦ κτήματος κλείων τοὺς ἀνοιχθέντας πόρους, τὰ περάσματα.

***ἀναπόρειασμα** τό, *ἀναπόρκαμαν* Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. **ἀναπορειάζω*.

Ἔμφραξις δι' ἐπισκευῆς τῶν εἰς φράκτην ἀγροτικοῦ κτήματος σχηματισθέντων πόρων.

ἀναπόταμα ἐπίρρ. *Λεξ.* Αἰν. Δημητρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ οὐσ. *ποτάμι*.

Ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα ποταμοῦ ἔνθ' ἀν.: *Προχωρῶντας ἀναπόταμα φτάσαμε 'ς τὴν πηγὴ Λεξ.* Δημητρ. || Φρ. *Τὸ θέλει τὸ νερὸ ἀναπόταμα* (ἐπὶ δυστρόπου) αὐτόθ.

ἀναποταμία ἡ, Πόντ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ οὐσ. *ποταμία*.

Τὰ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ μέρη: *Ἐδέβεν 'ς σὴν ἀναποταμίαν.*

ἀναπουλιὰ ἡ, Ζάκ.

Ἐκ τοῦ στερητ. *ἀνὰ-*, δι' οὗ ἰδ. *ἀ-* **1 δ**, καὶ τοῦ ρ. *πουλῶ*.

Στασιμότης, ἀπραξία εἰς τὸ ἐμπόριον: *Ἔχουμε ἀναπουλιά.* Συνών. *κεσάτι*.

ἀναπούνταρο τό, Σκῦρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ οὐσ. *πουντάρι*.

Τὸ πρανὲς μέρος λόφου, κλιτύς: *Τσ'δὰ 'ς τ' ἀναπούνταρο ἔτανε ἕνας κότσ'νας τσαὶ τὲ βόλιασα* (ἐκειδὰ 'ς τὸ ἀν. ἦτο μία ἀγριελαία καὶ τὴν μπόλιασα).

***ἀναπουπουλίζω,** *ἀνιπουπ'λίζου* Ἴμβρ. Σαμοθρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ ρ. **πουπουλίζω* ἢ κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ οὐσ. *πούπουλο*. Τὸ *ἀνιπουπ'λίζου* ἐκ τοῦ ἀμαρτ. *ἀνεπουπουλίζω*.

1) Ἀποκτῶ πτίλα, ἐπὶ τῶν ὀρνιθοειδῶν ἔνθ' ἀν.: *Ἡ π'λλάδα ἀνιπουπούλ'σι* Σαμοθρ. **2)** Ἀνακτῶ τὰς σωματικάς μου δυνάμεις, ἀναρρωννύω, ἀναζωογονοῦμαι, ἐπὶ ἀνθρώπου Ἴμβρ.: *Γιὰ πιθαμὸ ἤδαν κὶ γάληα γάληα ἀνιπουπούλ'σι* Ἴμβρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀναπιάνω* **12**. **3)** Ἀναλαμβάνω οἰκονομικῶς Σαμοθρ.: *Γῆdου φτουχὸς κὶ λίγου λίγου ἀνιπουπούλ'σι* Ἴμβρ. Συνών. *ἀναλαβαίνω* **3**, *ἀναπιάνω* **11**, *ἀναπληρίζω* **Β 1**, *πιάνομαι* (ἰδ. *πιάνω*), *προσκάνω*.

ἀναποφάσιστος ἐπίθ. λόγ. σύνηθ. *ἀναποφάσιστε* Τσακων.

Ἐκ τοῦ στερητ. *ἀ-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **ἀποφασιστὸς* <*ἀποφασίζω*.

1) Ὁ διστάζων, ὁ ἀμφιρρέπων εἰς τὰς ἀποφάσεις του, ὁ μὴ λαμβάνων ὁριστικὴν ἀπόφασιν λόγ. σύνηθ.: *Ἄνθρωπος ἀναποφάσιστος. Γυναῖκα ἀναποφάσιστη.* **2)** Ὁ περὶ οὗ δὲν ἐλήφθη ἀπόφασις *Λεξ.* Δημητρ.: *Ἔχουμε τὸ γάμο ἀναποφάσιστο.*

ἀναπυτερὸν τό, Χίος *ἀναπυτερὸ* Χίος

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ οὐσ. *πυτερὸν* = δοχεῖον ὅπου φυλάττεται ἡ *πυτιά*.

Δοχεῖον ξύλινον ἢ πήλινον, εἰς τὸ ὁποῖον φυλάττεται τὸ προζύμι (εἰς τὴν σημασιολογικὴν χρῆσιν συνετέλεσαν αἱ λέξεις *ἀνάπημα, ἀναπιάνω* καὶ *ἀνάπιασμα*, ἐν αἷς γίνεται λόγος περὶ τοῦ *προζυμιοῦ*). Συνών. **ἀναπιασματερό*.

ἀνάρα ἡ, Ἰων. (Κρήν.) Κάσ. Κύπρ. Κῶς Πόντ. (Κερασ. Οἰν. κ. ἀ.) Χίος *ἄναρα* Ἰων. (Κρήν.)

Ἐκ τῆς προθ. *ἀνὰ* καὶ τοῦ οὐσ. *ἄρα*. Ἡ λ. καὶ ἐν Πεντατεύχ. (ἔκδ. Hesseling) Γένεσ. 24,41 «τότες νὰ καθεριστῇς ἀπὸ τὴν ἀνάρα μου».

Ἀρά, συνήθως ἐν συνεκφορᾷ μετὰ τοῦ *κατάρα* ἔνθ' ἀν.: *Ποῦ νά 'χῃς ἀνάρα καὶ κατάρα!* Χίος *Ἀφίνω ἀνάρα καὶ κατάρα 'ς τὰ παιδιά μου -'ς τοὺς ἀδερφούς μου* αὐτόθ. *Τὴν ἀνάραν νὰ ἔγῃς!* Κερασ. *Ἀνάραν κατάραν δίγω σε!* Οἰν. *Ἐγὼ καὶ τ' ἀδέρφια μου ἔχομεν ἀνάραν καὶ κατάραν ἀπὸ τὸν πατέρα μας καὶ ὅταν ἔβγωμεν ἀφ' τὸν πύργον δὲν μποροῦμεν νὰ βγοῦμεν σὰν ἄνθρωποι παρὰ σὰν ἀγριοὶ* (ἐκ παραμυθ.) Χίος || Φρ. *Ἀνάρα κατάρα! ἢ ἄναρα κάταρα!* (οὐδέποτε! Ἡ φρ. συμπληροῦται ἀναλόγως τῶν περιστάσεων δι' ὑποθετικῆς προτάσεως μετὰ τοῦ *καί*, οἷον: *ἀνάρα κατάρα κι ἂν μεθύσω πιά!*) Κρήν. *Στραβάραν μου τῆι ἀνάραν μου, κακὸν ποῦ μᾶς ἐγίνην!* (ἐπιφωνηματικῶς ἐπὶ ἀτυχήματός τινος) Κύπρ. || Ἆσμ.

Ἐπῆρα dους κ' ἐθάψα dους τοὺς δύο σ' ἕνα μνῆμα
κ' ἤβγεν ἡ νέα λεμονιὰ κι ὁ νέος κυπαρίσσι
κ' ἠγράφανε τὰ φύλλα τους «ἀνάρα» καὶ «κατάρα»

Κάσ.

Κατάραν νά 'χουν οἱ γονεοὶ κι ἀνάραν οἱ παππᾶες,
σὰν ἀγαπᾷ ὁ νιὸς τὴ νιὰ καὶ 'ἐ dοῦ τὴνε δίνουν

αὐτόθ.

Ἐμὲν ἡ μάννα μ' εἶπε με ἀνάρας καὶ κατάρας

Πόντ. Συνών. *ἄρα, κατάρα*.

ἀνάραια ἐπίρρ. σύνηθ. *ἀνάρκα* Κύπρ. *ἀνάρτζα* Κάλυμν. *'νάραν* Πόντ. (Κρώμν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀνάραιος*. Τοῦ τύπ. *'νάραν* Πόντ. τὸ μὲν *α* ἐκ τοῦ *ᾱ* παρὰ τὸ *αια*, καθὼς καὶ *δαλύζω* ἐκ τοῦ *δᾱλύζω<διαλύζω, δατάχνομαι* ἐκ τοῦ *δᾱτάχνομαι <διατάττομαι* κτλ. αὐτόθι, τὸ δὲ τελικὸν *ν* κατ' ἄλλα ἐπιρρ. λήγοντα εἰς *ν*.

1) Κατ' ἀραιὰ διαστήματα, κατὰ διαλείμματα, πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας (α) Τοπικῶς σύνηθ.: *Σπέρνω τὸ σιτάρι ἀνάραια* Χίος *Ἀνάραια τὸ σκόρδο καὶ πυκνὸ τὸ σ'τάρι* Ἤπ. *Ἀνάραια ἤβαλες τοὶς λεμονιὲς* Ἄνδρ. *Σέρνει ἀνάραια ἀνάραια τὸ χορὸ* (ἐπὶ τοῦ ἡγουμένου τοῦ χοροῦ, ὅταν δι' ἐπιδεξίων κινήσεων ἀφίσταται τοῦ ἀμέσως ἑπομένου) Πελοπν. (Λακων.) || Γνωμ. *Ἀνάραια ἀνάραια τὰ σκόρδα νὰ χουδρύνιν* Λέσβ.

Ὁ κοῦκκος θέλει συντροφιὰ κι ὁ ρέβιθος ἀνάραια

(τὰ κουκκιὰ πρέπει νὰ φυτεύωνται πυκνὰ καὶ τὰ ρεβίθια ἀραιὰ) Χίος

Βαθιὰ βαθιὰ ξελίσγωνε κι ἀνάραια ἀνάραια σπέρνε

Κάρπ. || Ἆσμ.

Σπυρὶ πιπέριν ἔσπερνα 'ς τῆς Λιαμαντῶς τ' ἀχείλη
κι ἀνάραια ἀνάραια τό 'σπερνα νὰ μὴ πυκνοφυτρώσῃ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ